

دیباچہ مسالوہ



ديايمشالونه

تولونكى: عبدالله نجتانى



دقومونواوقبايلودچارووزارت
دنشراوتواوفرهنگى چارورياست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Uni: Road, Peshawar.



دبا بامشالونہ

دچاپ حای - دولتی مطبعہ - کابل

دچاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

دچاپ نیتہ - ۱۳۶۶ھ ش

دچاپ مہتمم - محمد انور شمسہ خیل

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى ربه
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا۔
دارى، عدل او انصاف په باره كښې ډيرڅه ويلي او
ليکلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غښې څلاند، لارښوونکي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كښيږدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزلت زور سيزي .
سا سوځد مينه بخاني



د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره داسې
کسان په کار دي چه بی غرضه وي . دیانت دار
وي . ایماندار وي او د خدای د پاره خپل
قام خدمت ته تیار وي . چه داسې
کسان په کوم قام کېږي پیداشي نو د هغوی
په کورنۍ بنونو هغه قام کېږي مینه ، محبت ،
همدردی ، ورورې او عزیزولي پیدا
شي . هغه قام آباد شي .



مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده ی او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انیسې

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلي د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگذراو صبر دی .

ز موبز و نض و نیاہ ظلم و ک کول دی و انظوم
د ظالمہ نض و نیاہ ظلم و ک کول دی و انظوم
د ظالمہ نض و نیاہ ظلم و ک کول دی و انظوم
د ظالمہ نض و نیاہ ظلم و ک کول دی و انظوم



خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
وایی بیکین خدای تہ خدمت ضرورت نشہ

دخدای خدمت دہندہ مخلوق خدمت دی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان نہ دی

تول دہندہ مخلوق دی، کہ ہندو دی، کہ سکھ

دی کہ عیسایی دی .

۵



مونز پستانه خدای کار او خدمت
ته وایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دیاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.



موتز د خلکو د پوهولو او پېښې د مېنې، محبت

ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسلیم

د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو

اور و اجونو د ورک کولو او د قامي مدرسو پاره

د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په

کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشونو

او اجاس پيدا کړ. زما د دورو نه پېرنگي

سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنی دورې



دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خیرونو مونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .



کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرہی ولی چہ کومی پوری
یومی دانی خان خاوری کرہی نہ
ومی ، زرغونسیدی نہ شی ۔



حقيقت دادی چه یوازې قانون د
ملک اصلاح کولی نشي اونه امن قایمولى
شي . د خلقو زړونو بدلولو ضرورت دى .
پورې چه د خلقو زړونه بدل نشي جرمنه کمیدی
نیشی .

د خلقو زړونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شي . نومره چه د تحریک خورشى
هومره به د خلقو په زړونو کېسې تبدیلی راجی او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کېسې امن و

امان وى .

۱۰



... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او د هغوی طاقت دیو بل په
غور خو لو کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدای

کجزي .

۱۱



زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجی چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنشین

کوم

۱۲



تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبریٰ



انسان ہم یو عجیبہ تہذیبی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی اوہمت بایلی ، نو
یاد خپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی



حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونہ

دخدای مذہبونہ دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپارہ را غسلی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکسینی پتید کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

حقیقت دادی چہ ناپہ مدہیب
ہم سرمایدار و خلی سرمایہ زور قبضہ
کری دہ... رستینی خدائی مذہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .



اختلاف را می همیشہ پہ خلقو کسبی وی .
اختلاف را می تہ بد خیز نہ دی . رسول اکرمؐ
خود امت اختلاف را می تہ رحمت ولی دی .
لیکن یہ موجودہ وخت کسبی ز موزد مسلمانانو اویسا
خاص کر ز موزد پستتو اختلاف را می زحمت
دی . ز موزد اختلاف را می ہمیشہ ذاتیات
جوہری اوددی ذاتیاتو یہ وجہ ، کہ
چیری د پستتو تاریخ و گوئی ، نو ہمیشہ
تباہ شوی او برباد

شوی دی



لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري
موتږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، داکتران، انجینران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸



زما خیال و رخ پہ رخ دجینکو تعلیم او بر بیت
طرف تہ زیاتر ہی. ولی چہ زہ دا خبرہ دخل قوم د
پارہ خطر ناگہ گنم چہ ملکانو لہ خودی تعلیم و کرہی شی
او جینکی ردی د علم نہ محروم پاتہ شی. چہ ددی نتیجہ
بہ داوی چہ زمونز ملکان خوبہ اول جا ملانوسخو
سره و دونہ نہ کوی او کہ جیری و ہم کرہی نو اکثر بی کور
سمون نہ خوری او ہمیشہ بہ کجی کش مکش وی. چہ
ددی زمونز ملک او قوم تہ دیو لومی نقصان
در رسید و اندیشہ دہ



... پستی او بلندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه زړوي که نښه په کار دی
چه پست وگڼل شي او دچا عمل چه اوچت
وی زړوي که نښه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگڼل شي .

خدای خو زراونښه د دنیا د آبادی دوه
ملگري پیدا کړي دي او د بشریت د گاډی دا
دوه پایي دي د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

زمونزد پندستونچي اوجديري پاڪ مٺي سيمت زانگي
او وفاداري دي اوجديري حرمستگار دي .



پہ جیلخانہ کبھی ما د خیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ و رسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کو لی نہ شی
او پہ ہر قوم کبھی علوم اوفسون پیدا
کیدی نہ شی .



یوه وړخ زه د امان الله خان ملاقات له تللی
وم. دیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته دا ووی: تاله ترکی درجې، فارسی درجې
او نوری بی هم درجې، خو خپله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندی دیر اثر وکړ او و وعده یې راسره وکړه چې زده
کوم به یې. کله چې له افغانستانه وایستل شو، زه بمبئی ته
دده لیدو ته ورغلم. نوملته یې په سر پښتو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافتہ کسانوسرہ بہی چہ د رُبی
پہ بارہ کنسی خبری و کرمی راتہ بہ بی ویل چہ پستو
لا دتہ ژبہ ده ؟ یہ دی کنسی علم نشته . ما
ویل چہ ملکہ دانوری ژبی خود آسمانہ نہ دی
را کوزی شومی . دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی تہ ترقی و کرمی ده . پستو چہ خپلی ژبی تہ
توجه نہ ده کرمی ، دی کنسی د پستو ژبی تہ
گناه ده ؟ او دا خو زما او سا گناه ده .

پسندنی اوچے حکیم ربابی اور کئی اور کئی



انقلابِ مندی کار او د و مره آسان خبر

ندی .

انقلابِ د سہمی سینی کار دی .

انقلابِ علم او پوہہ غواہی .

انقلابِ عالمان او پوہان غواہی چه دیوہی

سہرہ قام و روزی او انقلابِ تہی آبادہ کرمی .

د انقلابِ د پارہ د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهی خراب سی دی او د قوم او
ملک پکښې ډیر نقصان دی. که چیرې
نن یو بادشاه بڼه هم وی نو سبا به یی نوی
بادشاه وی، نو شوک و یی شی چه کوندمی هغه
به هم بڼه وی. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولی چه هر وخت دا خیال کوی چه
که داخلک پوه شول نو ما به لیری کوی. نو هغه
هر وخت د قوم د پوسی په لاره کښې
خند اچوی.



موزبادشاهان جوہول نہ خواہو بادشاہ
مانوتہ موضوعت نشتہ . زموزبہ یو مشروی او قوم
پہ رایہ اورضا او مشورہ بہ وی . او ہنہ سری آوی
چہ د قوم خدمتگار وی . دخان ، غریب او میا ملا
فرق نہ وی . بلکہ ہر ہنہ سری بہ وی چہ ہنہ نیک او
ایماندار او د قوم او ملک خیر خواہ وی . تکلیفونہ او
قربانی او دیر خدمت یی د قام او ملک کبری
وی او چہ ددی مشری اہلیت او پوسہ ہم مکینہ وی
زموزبہ حکومت بہ دجماعت (حزب) تابع وی
جماعت بہ د حکومت تابع نہ وی .

د امک (پستونخوا) زمونږ د ټولو پښتونو
د مې . نومونږ يو سړی نه خان کوو. زمونږ

به کونښن داومي چه ټول خانان کړو. او

دا سي حکومت به جوړوو چه هغه کښي مساوا

وي او د ټولو خلکو پکښي يوشان خيره و فليدوي .

که پوره وي او که سپوره وي په شترکيه به وي. من

انصاف وي . زمونږ به د ټول قوم يوه جرگه وي

او د ټپي به خوبه به يو صدر وي .



دخدا می دپاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکری،
دایری جنبی ذاتیات اود بنسمنی
پر زدی، نو دین به موهم بنه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی



پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف نہ ہو عظیمی ہدایتی



پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لو دی پویشان وی .

